

EDITO

VOOR WELZIJN, TEGEN OORLOG!

In 2025 zijn de wereldwijde militaire uitgaven voor het elfde jaar op rij gestegen naar 2.887 miljard dollar. Dat blijkt uit een nieuw rapport van het Zweeds Vredesonderzoeksinstituut SIPRI. Het gaat om een stijging van 2,9% ten opzichte van 2024. De Verenigde Staten blijft met ruime voorsprong het land met het grootste militaire budget ter wereld (954 miljard dollar of grofweg een derde van het totaal). Zonder de militaire uitgaven van de VS -die in 2025 licht daalden tegenover 2024- mee te tellen, bedroeg de wereldwijde toename van de militaire uitgaven vorig jaar maar liefst 9,2%.

Het Europese continent is de regio waar de militaire uitgaven het sterkst stegen in 2025 (14% ten opzichte van 2024!). De huidige herbewapeningsinspanningen van de Europese NAVO- en EU-lidstaten hebben geleid tot de grootste jaarlijkse stijging van de uitgaven in Midden- en West-Europa sinds het begin van de Koude Oorlog. “In 2025 zijn de militaire uitgaven van de Europese NAVO-lidstaten sneller gestegen dan op enig ander moment sinds 1953”, aldus SIPRI. Tussen 2016 en 2025 zijn de militaire uitgaven van de Europese NAVO-lidstaten meer dan verdubbeld (+102%)!

Dat is een verontrustende ontwikkeling die het gevolg is van groeiende geopolitieke spanningen, waarbij de militaire machtspolitiek steeds meer primeert op het internationaal recht, de structuren van de Verenigde Naties en de diplomatie.

Hoewel de militaire uitgaven van de Europese NAVO-landen (559 miljard dollar in 2025) nu al driemaal hoger liggen dan die van Rusland (190 miljard dollar), heeft de NAVO beslist om de ‘norm’ voor militaire uitgaven van lidstaten tegen 2035 op te trekken van 2% naar 5% van het bruto binnenlands product (BBP), waarvan 3,5% voor directe militaire uitgaven.

Om de bewapening te vergemakkelijken heeft de Europese Commissie in het kader van het ‘ReArm Europe/Readiness 2030’-plan voorgesteld dat landen bijkomend 1,5% van hun BBP mogen uitgeven aan militaire

investeringen zonder dat ze rekening moeten houden met de Europese begrotingsregels. Voor alle andere overheidsuitgaven eist de Europese Commissie nochtans dat de afgesproken norm van maximaal 3% begrotingstekort op basis van het BBP gerespecteerd wordt.

België verhoogde zijn militaire uitgaven in 2025 met 59% (naar omgerekend 14,5 miljard dollar), hoewel er dat jaar grote besparingen werden afgesproken die veel sociale onrust veroorzaakten. Er is sprake van een ware kannibalisering van alle andere overheidsuitgaven om de militaire uitgaven te kunnen financieren. België prijkt nu op plaats 28 (voorheen plaats 32) op de wereldranglijst van hoogste militaire uitgaven.

Het platform Stop Militarisering -een samenwerkingsverband van tientallen maatschappelijke organisaties, vakbonden en de vredesbeweging- verzet zich tegen deze kaalslag van onze overheidsmiddelen. Het is immers een illusie dat meer wapens en grotere legers voor grotere veiligheid zorgen. De geschiedenis leert dat ze het wantrouwen tussen staten voeden, de samenwerking ondergraven en de confrontatie en oorlogsdreiging vergroten. Bovendien legt de militarisering een hypothec op de sociale veiligheid, wakkerd ze de sociale onrust aan en gaat ze ten koste van de internationale samenwerking die noodzakelijk is om planetaire dreigingen, zoals klimaatverandering en kernbewapening, af te wenden.

Daarom roepen het platform Stop Militarisering en het internationaal platform Stop ReArm Europe iedereen die kiest voor vrede en sociale rechtvaardigheid op om **zondag 14 juni** deel te nemen aan de **Europese betoging in Brussel**. Onder de slogan ‘Voor welzijn, Tegen oorlog’ komen we op straat voor investeringen in mensen, niet in oorlog en militarisering. **We verzamelen om 14u aan Brussel-Noord**.

De manifestatie vindt plaats op een cruciaal moment, vlak vóór de bijeenkomst van de Europese Raad (18-19 juni) en enkele weken vóór de NAVO-top in Ankara (7-8 juli).

STOP HET OORLOGSGEWELD!

De VS en Israël hebben het Midden-Oosten ondergedompeld in geweld. Hun gezamenlijke oorlog tegen Iran is een duidelijke schending van het internationaal recht. Het militair optreden is niet gedekt door een mandaat van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (VN) en kan onmogelijk worden gelegitimeerd als een daad van verdediging. In Libanon gaat Israël zich opnieuw straffeloos te buiten aan oorlogsmisdaden.

De roekeloze agressie tegen Iran heeft een lopend diplomatiek proces onderbroken, het land en de regio gedestabiliseerd, en duizenden dodelijke slachtoffers veroorzaakt. Israël profiteert van de chaos om in het zuiden van Libanon een Gaza-achtig scenario toe te passen, dat gepaard gaat met de massale verdrijving van de bevolking en de bewuste vernietiging van civiele infrastructuur. De economische gevolgen van de oorlog laten zich, onder meer na de Iraanse blokkade van de Zeestraat van Hormuz, wereldwijd voelen.

Trump komt voortdurend aanzetten met veranderende argumenten om de militaire aanval te justify. Zo was er het vermeende nucleaire wapenprogramma van Iran. De VS-president had in juni 2025 nochtans beweerd dat hij alle Iraanse nucleaire installaties volledig van de kaart had geveegd na een 12-dagen durende bombardementencampagne, die overigens een abrupt einde maakte aan belovende nucleaire onderhandelingen met Iran. Ook de militaire campagne die de VS en Israël op 28 februari 2026 lanceerden, kwam er op een moment dat er opnieuw rond de tafel werd gezeten. Na een paar dagen van oorlog beweerde Trump dat Iran niet tot een nucleair akkoord wilde komen en dat hij daarom militair moest ingrijpen. Vergeet daarbij niet dat Trump in 2018 zelf de stekker trok uit een goed werkend internationaal akkoord dat de Iraanse nucleaire activiteiten controleerde.

Een andere motivatie voor de oorlog was regimeverandering. Dit moest onder meer worden bereikt door de kopstukken van de Islamitische Republiek buitenrechtelijk te executeren via gerichte aanvallen. En er was uiteraard ook een humanitaire verantwoording: de Iraniers moesten worden “bevrijd” van hun onderdrukkers. Als vredesbeweging benadrukken we onze solidariteit met de Iraanse bevolking en hun legitieme aspiraties, maar de geschiedenis leert dat buitenlandse bommen geen vrede, noch vrijheid, vrouwenrechten of democratie brengen. Integendeel, de oorlog maakt het regime net sterker en het menselijk lijden alleen maar groter. Het narratief van de VS dat het de Iraanse burgers wilde helpen, werd op dag één van de oorlog overigens al ontkracht door de bloedige luchtaanval op een basisschool voor meisjes in het zuidelijke Minab. Bij deze zware oorlogsmisdad

vielen zeker 160 dodelijke slachtoffers, het merendeel kinderen. Enkele weken later liet Trump elke schijn varen toen hij er mee dreigde “een hele beschaving” te zullen vernietigen, wat geïnterpreteerd kan worden als een dreiging met kernwapens.

De parallellen met het VS-optreden tegen Irak in 2003 zijn groot. Onbestaande massavernietigingswapens en de bescherming van de mensenrechten vormden toen eveneens het voorwendsel voor een militaire interventie die desastreus afliep: ze leidde tot langdurige instabiliteit, maakte vele tienduizenden slachtoffers en vormde de voedingsbodem voor extremistische organisaties als de Islamitische Staat.

De VS heeft geen duidelijke oorlogsdoelstellingen in Iran, al uitte Trump meermaals openlijk zijn imperiale interesse in de olie van het land. Het lijkt erop dat hij zich voornamelijk voor de kar heeft laten spannen van de Israëlische premier. Netanyahu streeft er al decennia naar Iran te ontwrichten om de hegemonie van Israël in de regio te versterken, de ongehinderde Israëlische expansiepolitiek in Libanon en Syrië te verzekeren en het Israëlische nucleaire monopolie in het Midden-Oosten veilig te stellen. Kortom de VS, noch Israël zijn bekommerd om het lot van de Iraniers. Ze zijn alleen geïnteresseerd in het bevorderen van hun geopolitieke en economische machtsbelangen.

Met uitzondering van de Spaanse premier Pedro Sánchez weigeren de Europese regeringsleiders en de Europese Unie eens te meer om de criminele acties van de VS en Israël expliciet te veroordelen, laat staan de agressors te sanctioneren. Verschillende Europese functionarissen drukten zelfs hun begrip uit voor de militaire aanval op Iran, waaronder de Belgische minister van Buitenlandse Zaken Maxime Prévot. De militaire tegenreactie van het Iraanse regime daarentegen werd snel en expliciet veroordeeld. Op die manier zijn Europese regeringen medeplichtig aan de ondermijning van het internationaal rechtssysteem ten gunste van de wetten van de jungle, en hollen ze hun eigen geloofwaardigheid verder uit. Dat ze niet ingaan op de verzoeken van Trump om zich militair aan zijn zijde te scharen en inmiddels pleiten voor de escalatie en diplomatieke initiatieven, verandert daar niets aan.

Oorlog en verwoesting zullen niet leiden tot een betere toekomst voor de regio en haar volkeren. Alleen de handhaving van de internationale rechtsorde, diplomatie, dialoog en gemeenschappelijke veiligheid kunnen zorgen voor verbeterde relaties tussen de betrokken naties. Wij roepen België en Europa op om onduidelijkheid van de kant van het internationaal recht en de vrede te kiezen.

VOOR WELZIJN, TEGEN OORLOG!
De Vredetelex is het driemaandelijks bewegingsblad voor leden van vzw Vrede. Hiermee houden we u op de hoogte van interessante activiteiten, campagnes en standpunten van de vredesbeweging
Nog geen lid? Surf naar www.vrede.be/lid

HOE ETHISCH IS JOUW BANK?

De klimaatambities van Belgische grootbanken vallen stil, terwijl hun beleid rond wapens versoepelt. Dat blijkt uit de nieuwe Bankwijzer, een ranking van Belgische banken op het vlak van ethiek en duurzaamheid, opgesteld door de ngo FairFin.

Volgens de Bankwijzer groeit de kloof tussen grootbanken en banken die zich expliciet duurzaam profileren. Zo blijft zelfs de best scorende grootbank, KBC, een pak achter op de echt duurzame spelers, Triodos Bank en vdk bank, de enige twee in België die de financiering van fossiele brandstoffen en wapenproducenten principieel uitsluiten.

De klimaatambities van de grootbanken zijn verleden tijd. De trend leek in voorgaande jaren nochtans voorzichtig positief. Grootbanken ontwikkelden plannen om investeringen in steenkool uit te faseren en er werden voorzichtige stappen gezet om ook olie en gas te beperken. Maar die moeizame vooruitgang is tot stilstand gekomen: de afgelopen twee jaar namen de belangrijkste Belgische banken geen concrete stappen richting verdere uitsluiting van fossiele brandstoffen. Dat betekent dat er miljarden naar blijven vloeien op een moment dat de kosten van de klimaatverandering blijven oplopen. Triodos, vdk bank en Argenta tonen dat het anders kan. Zij financieren geen bedrijven die kool, olie of gas ontginnen. Zij zijn dan ook de enige drie banken die in de Bankwijzer boven de 70% scoren op hun klimaatbeleid. De meeste anderen halen niet eens 50%.

Een andere zorgwekkende trend is dat verschillende banken hun beleid voor investeringen in wapens versoepelden. Vooral Argenta en BNP Paribas springen eruit. Argenta sloot twee jaar geleden nog alle investeringen in wapens uit, maar laat vandaag onder strikte voorwaarden opnieuw bepaalde investeringen toe. Controversiële wapens zoals clustermunie, antiper-

soonsmijnen en chemische of biologische wapens blijven uitgesloten, maar investeringen in geautomatiseerde wapens -onder meer bestuurd door AI- zijn nu wel mogelijk.

BNP Paribas heeft van alle grootbanken de slechtste score op het vlak van wapens. De bank heeft geen specifiek beleid rond controversiële wapens en er ontbreken duidelijke beperkingen voor wapenleveringen aan landen die betrokken zijn bij ernstige mensenrechtenschendingen. Dat betekent dat spaargeld van klanten in principe kan terechtkomen bij bedrijven die wapens leveren aan regimes die bijvoorbeeld een genocide plegen.

Een opvallende ontwikkeling is ook de terugkeer van de kernwapens. Grootbanken KBC, BNP Paribas en Belfius, die hun beleid eerder hadden aangepast in positieve zin, investeren nu opnieuw volop in bedrijven die betrokken zijn bij de productie van kernwapens. Die worden blijkbaar niet langer als “controversieel” beschouwd, zolang de productie plaatsvindt in NAVO-landen. Voor spaarders wordt het zo steeds moeilijker om te vermijden dat hun geld indirect toch bijdraagt aan de productie van massavernietigingswapens. Vdk bank, Triodos, Argenta, en Crelan blijven hier de uitzondering. Voor klanten die niet willen dat hun spaargeld in de wapenindustrie terechtkomt, blijven Triodos Bank en vdk bank echter de enige geloofwaardige keuzes.

De Bankwijzer, die naast klimaat en wapens ook andere thema's onderzoekt (zoals biodiversiteit, mensenrechten, arbeidsrechten, gendergelijkheid en transparantie), nam dit jaar voor het eerst Beobank op in zijn analyse. De bank scoort matig op de meeste thema's en eindigt daardoor in de onderste regio's van de ranking, samen met Belfius, Crelan en ING. **Bekijk de gedetailleerde bankwijzer op www.fairfin.be/bankwijzer.**

VREDE VZW OP DE GENTSE FEESTEN

Vrede vzw zal naar jaarlijkse gewoonte aanwezig zijn met een infostand op de Gentse Feesten. Van **dinsdag 21 juli tot en met vrijdag 24 juli** vind je ons tussen **15u en 19u** in de Bibliotheekstraat (aan het Baudelopark).

Wil je wat meer te weten komen over onze organisatie, onze acties, campagnes en activiteiten? Of tik je graag een originele sticker, een leuke totebag of een interessant boek op de kop? Kom dan zeker eens langs.

Heb je tijd en zin om een handje toe te steken? We zijn nog op zoek naar vrijwilligers om een paar uur mee te komen helpen aan de Vrede-stand. Stuur een mailtje naar bastien@vrede.be.

Driemaandelijks tijdschrift van vzw Vrede | april - mei - juni 2026 | 203, 9000 Gent
PB-PP-IB-3/4-568
BELGIË(N)-BRUSSEL

KLNDR

MEER INFO
WWW.VREDE.BE
OP DE HOOGTE BLIJVEN VAN DE KALENDER?
SCHRIJF JE IN OP DE DIGITALE NIEUWSBRIEF VIA VREDE.BE!

23/04 - 30/05	EYE ON PALESTINE www.eyeonpalestine.be - Gent	SOLIDARITEITSFESTIVAL
VR 15/05	STILTECIRKELS: NAKBA-PROTEST IN VERSCHILLENDE STEDEN www.paxchristi.be - Vlaanderen & Brussel	ACTIE
ZO 17/05	SOLIDARITEITSMARS: 78 YEARS OF ONGOING NAKBA www.vrede.be - Brussel	NATIONALE BETOGING
ZO 17/05	DOCUMENTAIRE 'HOLD ON TO HER' & NAGESPREK www.nova-cinema.org - Brussel	FILM
MA 18/05	DOCUMENTAIRE 'THE ENCAMPMENTS' & NAGESPEK www.vrede.be - Gent	FILM
DI 19/05	DOCUMENTAIRE 'GAZA GRAD' www.vrede.be - Gent	FILM
22/05 - 23/05	LES MO'YTS DE GAND www.mo.be - Gent	EVENEMENT
ZA 23/05	OUD-HEVERLEE SUPPORTS PALESTINE www.vrede.be - Oud-Heverlee	BENEFIEET
DI 02/06	DESERTEURS EN DIENSTWEIGERAARS www.vrede.be - Gent	FILM & BOEKVOORSTELLING
ZA 06/06	VIA VELO PALESTINA www.viavelopalestina.be - Brussel	FIETSACTIE
ZO 14/06	MANIFESTATIE: VOOR WELZIJN, TEGEN OORLOG! www.vrede.be - Brussel	EUROPESE BETOGING
DI 16/06	RECHTEN VAN DE NATUUR? www.deroma.be - Antwerpen	PANELGESPREK
21/07 - 24/07	VREDE VZW OP DE GENTSE FEESTEN www.vrede.be - Gent	INFOSTAND

VREDETELEX 064
Driemaandelijks tijdschrift van vzw Vrede | Dok Noord 4P 203, 9000 Gent
Editie april - mei - juni 2026

Vlaamse overheid

VREDE.BE